

DOLOREZA PETRELA RRAPOLLARI
NJË VAJZË, NJË SHELQ, NJË BRITMË

ROMAN

BOTIMET TOENA

DOLOREZA PETRELA RRAPOLLARI

NJË VAJZË, NJË SHELG,
NJË BRITMË

roman

BOTIMET TOENA

Botuese: Irena Toçi

Redaktor: Eris Rusi

Përkujdesja grafike *dhe* kopertina: Gea Qëndro

ISBN 9789928960412

© AUTORI *dhe* BOTIMET TOENA

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara. Nuk lejohet shumëfishimi me asnjë lloj mjeti apo forme, as me fotokopje, pa lejen me shkrim të mbajtësit të copyright-it.

BOTIMET TOENA

Rr. "M. Gjollesha", nr. 71, Tiranë 1023

ose K. Postare 1420

Tel.: +355 67 70 70 884

botimet.toena@gmail.com

toena.porosionline@gmail.com

<https://toena.al>

Një vajzë, një shelg, një britmë...
Një vajzë që u rrit mes dhimbjesh...
Një shelg që u varros...
Një britmë që u bë jhonë...

1.

Qyteti ishte i njëjtë, agimet zbardheshin njësoj dhe mbrëmjet kishin të njëjtat perëndime të përflakura, po ajo nuk ndihej më si dikur. Njerëzit vazhdonin të ecnin me ritmin e zakonshëm, makinat bënin të njëjtën zhurmë, baret mbusheshin me të njëjtat zëra. Vetëm brenda saj diçka kishte ndryshuar përfundimisht. Në fillim nuk e ndjeu ndarjen si boshllëk, por ndjesia iu përhap si mpirje, si një dhimbje aq e fortë sa trupi nuk e përkthen dot në mendim. Reagimi i vetëm ishte tërheqja, një hap prapa, për t'i parë gjërat më qartë, për ta ndier kohën që i rrëshqiste më ngadalë në duar, me shpirtin e mbyllur për mbijetesë. Kjo nisi të shndërrohej në rutinën e re. Në mbrëmje, u mësua të mos

dilte, e të qëndronte, si gjithmonë vetëm me djalin në shtëpi.

Shtëpia nuk ishte as plotësisht errësirë, as menjëherë dritë. Ishte po ajo shtëpi, as muret nuk kishin ndryshuar. Nuk i dukej as shtëpi e madhe po as bosh. Vetëm për disa kohë mbajti erën e mungesës, pastaj filloi të marrë frymë ndryshe. Heshtja kishte një zë tjetër. Nuk ishte më heshtje e frikës, ishte heshtje e fillimfundit. Dritat e qytetit ndiznin një nga një dritaret përballë. Jeta e të tjerëve vazhdonte përtej atyre xhamave. E saja kish mbetur pezull.

Ajo ende zgjohej natën, ende kërkonte instinktivisht një frymëmarrje tjetër pranë saj. E prekte me dorë vendin ku dikur flinte ai. Nuk ndjente as zemërim, as mall.

Ajo kishte vite që mendonte vetëm si “ne”, jo “si unë”. Por në atë heshtje për herë të parë pas shumë kohësh mendoi për vete pa e lidhur me të. Jo si “ne” jo “si bashkë”. Vetëm si unë.

Ishte një ndjesi e çuditshme. Fillimisht e zbrazët, pastaj iu duk... çliruese. Ndoshta nuk kishte humbur dikë. Ndoshta kishte humbur një iluzion. Dhe iluzionet sado të bukura nuk janë shtëpi ku mund të jetosh gjatë. U ngrit mbështetur në duar dhe hapi dritaren. Ajri i freskët i mbrëmjes i preku fytyrën. Mori frymë

thellë, sikur po provonte nëse ende dinte ta bënte këtë pa njeri në krah.

Po, ende dinte.

Dhe për herë të parë që nga ajo bisedë e fundit mendoi diçka pa dhimbjen e momentit. Ai kishte rrugën e vet, ajo kishte të sajën. Dhe ndoshta dashuria me e vështirë nuk ishte ajo që ndahesh nga dikush, por ajo ku duhet të kthehesh sa më shpejt te vetja. Të kthehesh sa më shpejt për të mos e humbur veten.

* * *

Më në fund qyteti fjeti. I mbështjellë me pelerinën e muzgët të natës, tek-tuk depërtonte ndonjë dritë që akoma nuk flinte.

Vivian ishte akoma aty. Përpiqej mes atyre pak dritave që ishin akoma ndezur të depërtonte ndonjë fije shprese për ta mbajtur gjallë akoma shpirtin e saj të zhgënjyer. Nga këto mendime e shkëputi e qara e djalit. E merr në krahë dhe me dashuri nëne e shtrëngon fort ne gjirin e saj. E mori jo nga detyrimi, por nga zgjedhja. E mori në krevatin e saj. Nuk donte të flinte vetëm sonte. Kishte nevojë për prekjen e dashurisë. E vetmja shpresë që mund ta risillte prapë në jetë. Gjumi e zuri duke mbështjellë fort atë trup te vogël,

si për t'u mbajtur te e vetmja shpresë reale që i kishte mbetur në jetë.

Mëngjesi erdhi i akullt atë ditë të ngrohtë. Shtrirë në krevat, me djalin në gj, ajo sot ishte si një natë më parë. Ndonjëherë të mbysin kujtimet dhe sado të përpiqesh të largosh mendjen, ato godasin si çekan mbi kokë dhe nuk të lënë të shijosh çastin, nuk të lënë të shikosh çfarë ke në gj, nuk të lënë të shikosh të ardhmen me optimizëm.

U rrotullua në shtrat e përpiqej të ngrohte sadopak trupin dhe mendimet dhe me sytë e mendjes i erdhi e gjithë jeta e mëparshme. Zemra filloi të rrahë më shpejt...

Sado përpiqej të largonte mendimet, ai mëngjes i erdhi shumë ndryshe. As sytë e ëmbël të djalit dhe buzëqeshja rrezatuese e tij nuk e larguan nga e kaluara e hidhur dhe zhgënjimet që jeta i ofroi si një dhuratë të shëmtuar.

Mbylli sytë dhe si një vegim verbues, i erdhi në mend e gjithë jeta e saj që në fëmijërinë e largët e deri në ditën që jeta iu pre në mes.

Vendosi ta kujtojë me detaje dhe t'i japë forcë vetes që jeta është e bukur edhe kur shëmtia mbizotëron, jeta është e ndritshme dhe kur të mbytet errësira, jeta është e gëzueshme dhe kur të dhemb deri në palcë.

Ajo kishte lindur mes dy etapave të vështira të tranzicionit. Kaloi një pjesë të fëmijërisë në

diktaturë dhe në momentin kur filloi të kuptonte, nisi epoka e demokracisë që fillimet i kishte shumë të vështira dhe rinia e saj kaloi përmes përpjekjeve për t'u përshtatur me rendin e ri që kishte përfshirë më në fund edhe atdheun e saj që ajo e donte shumë e kurrë nuk e braktisi.

Zoti i kishte caktuar një fat të vështirë, po prapë ishte treguar dashamirës me të. Dhurata më e bukur ishte i biri, i cili e bëri të ecte përpara dhe të zinte një vend të ngrohtë në jetën që e priste. Copëzat e shëmtuara të jetës që kishte përballuar ishin kthyer në forcë të jashtëzakonshme për vazhdimësinë.

Ishte lodhur nga jeta, por menjëherë, sa mori lapsin, dora rrëshqiti mbi germa dhe u ndje disi e lehtësuar.

Ajo ishte fëmijë, vajzë, nënë, grua. Ajo ishte heroinë, ajo ishte buzëqeshja me ëmbëlsi, ishte loti i hidhur, ishte dhimbja e madhe ishte ajo Vivian që jetoi në dy epoka të ndryshme dhe fati e përplasi kudo, por asnjëherë nuk e rrëzoi përdhe. Eci mbi gjemba edhe u përpoq që mos t'i ngulej asnjë. Kaloi përmes zjarrit, po u përpoq shumë që të mos digjej. Vetmia e bëri më të fortë.

Ajo do të bëhej dritë, qetësi, strehë, Ajo duhej të bëhej! Jo vetëm për vete, jo vetëm për djalin, por edhe për vazhdimësinë e jetës.

Ajo do të frymëzonte çdo vajzë, çdo nënë, çdo grua...

2.

Një dallëndyshe u lëshua e shkujdesur mbi degën e shëlgut dhe menjëherë u ngrit krenare në qiellin e larë pas një shiu të lehtë. U lëshuan disa pika kristali mbi faqen e vogëlushes Vivian.

Oborri i vjetër ishte i pastër dhe vinte aromë pranvere. Aromë e luleve të mbjella me kujdes në çdo cep të tij, bënte që ajri të ishte më i pastër dhe të merrje frymë lirisht.

Nata kishte qenë pak e trazuar për vogëlushen. Ëndrrat e kishin munduar dhe në mëngjes ishte zgjuar e mbuluar nga djersa.

Ishte dite e diel dhe në shtëpi ishin të tre. Ajo nëna dhe babai.

Vajza doli në prag te derës me rrobat e gjumit, ngriti sytë lart dhe vështroi dallëndyshen që u largua krenare në hapësirat e kaltra të qiellit.

Ndjeu hapat e të ëmës pas krahëve, u kthye dhe e vështroi ëmbël:

- A jam e bukur si një dallëndyshe? – e pyeti duke psherëtirë trishtueshëm.

Rina e çuditur nga pyetja, i përkëdheli flokët te bijës dhe me buzëqeshjen e lodhur nga një nate e gjatë vuajtje nga dhimbjet që i shkaktonte sëmundja e rëndë, duke e parë me dashuri nëne i përgjigjet:

- Je më e bukur se një dallëndyshe!

Je më e lirë se krahët e saj në fluturim!

Je më e fortë për të fluturuar larg...

Bija ime! Ndoshta kushtet ekonomike të kanë bërë disi të trishtuar, por ti po rritesh e mbushur me një pasuri më të madhe. Ajo është dashuria që ti merr nga ne dhe njëkohësisht me praninë tënde na e kthen në mijëra ngjyra lumturie.

Vajzës i shkëlqyen sytë, por brenda vetes shkëlqimi ishte i zbehtë.

Rina një grua e bukur, e hijshme, elegante, nuk e kishte më atë shkëlqimin e dikurshëm. Sëmundja e kishte bërë të dukej më e plakur, më e mpakur, më e brishtë...

Duart e saj me lëkurën e tharë e rrudhat që mbizotëronin nga dobësimi, bënin që shpirti i vogëlushes të mos përjetonte e gëzonte një fëmijëri të dëlirë, të pastër, të paqtë, të qetë, të bukur...

Ajo sëmundje e mallkuar kishte trazuar mendjen e vajzës dhe shpirti i dhimbte, një dhimbje që ajo nuk dinte ta shpjegonte.

* * *

E adhuronte nënën e saj. E kishte shembull për atë çfarë jepte ajo për të bijën. Ajo ishte simbol i sakrificës, moralit, mirësisë dhe bukurisë shpirtërore.

Të dyja ishin duke shijuar ajrin e pastër, rrezet e diellit që dukej sikur dikush i pengonte të dilnin e të shpërthenin për të ngrohur shpirtin e saj, kur befas në portën e rëndë e të vjetër u shfaq silueta e një burri që bëri të shtangin të dyja.

Nuk e kuptoi as vetë, por vajzës pamja e tij i kujtoi ato personazhet negative në përrallat që mëma e saj i lexonte në netët e gjata të dimrit. E frikësuar i shtrëngoi dorën fort Rinës sikur donte ta mbante që mos ta rrëmbente ai burrë me pamje të rëndë.

- Bija ime, - me zë të mekur iu drejtua vajzës.
- Shko brenda në shtëpi se unë vij pas pak.

Vivian sikur mezi po priste të shpëtonte nga një makth dhe me hap të shpejtë u drejtua nga dera e shtëpisë. Donte të linte atë makth jashtë asaj dere, sikur do të shpëtonte nga fytyra e ligë e atij burri. Shtrëngoi tëmthat, u ul në divan dhe këmbët i dridheshin nga një frikë e pashpjegueshme.

Iu venit para syve ai mëngjes i lagësht, por i pastër si i larë në ar, ajo dallëndyshja që e bëri të ëndërrojë sikur edhe ajo do të fluturonte vetë një ditë e lirë e me krahë të fortë drejt një të ardhme të bukur. Zemra nisi të gulçonte. Shumë pyetje po e mundonin, po nuk arrinte as t'i rendiste.

Ashtu futur në botën e pyetjeve pa përgjigje, dëgjoi hapat e ngadaltë por të rëndë si nga pesha e fajit, të së ëmës e cila hyri në dhomën e ndenjjes, u plas në cep të divanit duke vështruar kuturu, për të shmangur vështrimet pyetëse të së bijës.

Filloi të merrej me punë që e bija mos ta pyeste dhe ajo nuk donte të kthente asnjë përgjigje.

- Mami të trembi ai burri? - i tha me zë të dobët.

- Jo bija ime! - gënjeu ajo. - Është një i njohuri ynë dhe erdhi vetëm për të më përshëndetur.

- Unë s'e kam parë asnjëherë. Po babi e njeh?
- vazhdoi vajza me dyshim.

- Po bijë, e njeh. Ndaj erdhi të pyeste si jemi me shëndet, - u përpoq të mbyllte diskutimin Rina.

Vizitori misterioz që ajo nuk i mësoi dot as emrin do mbetej në kujtesën e saj deri në ditën që Vivian do të mësonte të vërtetën. Kjo ndodhi në kushte të rënda dhe në situatën më të dhimbshme që ajo po përjetonte. Por ajo kurrë nuk zhgënjëu në gjykimin e saj, pavarësisht moshës së re, zemra e saj kurrë nuk e tradhtoi, shpirti i saj nuk u lëkund dhe gjithë qenia e saj ishte njësh me brendinë e shpirtit.

Jo vetëm kaq. Hija e tij edhe pa dëshirën e saj do ta ndiqte gjithë jetën si një njeri që ishte caktuar për Vivian si mallkim që nuk do t'i ndahej këmba-këmbës në jetë. Por fati i njeriut shpeshherë është i përcaktuar dhe njeriu nuk është i fuqishëm para fatit.

Ai nuk ishte një i njohur për të, ai ishte një dënim.

Ishte përcaktuar si një mallkim për të dhe jo vetëm për të. Ai ishte dënim për njerëzit më të shtrenjtë të jetës së saj. Ai u bë si një fantazmë që prishi çdo fillim të ri. Ai u bë si një nyje që vazhës ia shtyu thellë tragjedinë e jetës. A do kishte një ditë varr për atë njeri? Ai as varrin nuk e meritonte.

3.

Shtëpia e vjetër ku lindi Vivian ishte një shtëpi përdhese me mure të plasaritura dhe aromë lagështie. Dritaret me korniza druri mbanin perde të bardha të holla, të zverdhura disi nga dielli dhe koha e gjatë që rrinin në dritare.

Brenda mbante erë çaji mali dhe ilaçesh. Mobiliet nuk ishin të reja, por ishin të mbajtura mirë dhe të pastra me një kujdes pothuajse perfekt. Një divan i vjetër me një mbulesë me lule të zbehta sikur koha e kishte lodhur, një tavolinë e vogël druri ku gjithmonë qëndronte gota e Rinës dhe ilaçet e saj, në murin përballë një ore që dukej sikur ankohej me tik-takun e saj në një cep një raft me libra që ishte krenaria e vajzës.

Nga ana tjetër ajo ishte një shtëpi plot hare, sepse prindërit e saj sakrifikonin për të dhe ajo ua shpërblente me buzëqeshjen e saj. Ishte vajzë e mbarë, shkonte shumë mirë në shkollë, ishte e dëgjuar dhe përpigjej shumë të ndihmonte prindërit me pafajësinë e pastër të një fëmije. Oborri i vogël me pllaka të vendosura kuturu, tek-tuk ndonjë saks i me trëndafila dhe karafila të ujitur me dashuri nga Vivian. Prindërit ishin munduar ta sistemonin me modesti por bukur çdo gjë. Ajo që binte në sy në atë oborr ishte një shëlg shumëvjeçar i cili ishte një strehëz për vajzën e vogël e cila ulej në ditët e ngrohta buzë pemës dhe thurte ato ëndrrat e vogla të fëmijërisë, ëndrra jo të guximshme por të përkundura në mantelin e mendjes. Sa herë ishte kohë e keqe, ai përkulej mbi çati sikur donte të mbronte shtëpinë nga çdo gjë.

Shelgu ishte një ngushëllim për vajzën në ditët e saj të rënduara nga pesha e sëmundjes së prindërve.

Shelgu do ishte gjatë gjithë jetës një simbol rrëqethës, por ajo përsëri e donte, sepse ishte i vetmi mik që e dëgjonte.

Duke qenë natyrë e tërhequr, nuk kishte shume shoqe dhe shokë. Ky nuk ishte i vetmi shkak. Ata që e rrethonin në klasë ishin të hareshëm,

kishin më shumë lodra, nuk përjetonin dhimbje të sëmundjes së prindërve. Si duket fati kishte përcaktuar vetëm vogëlushen për të luftuar me humbjen e dashurisë prindërore.

Kjo e kishte bërë që ajo të kishte shok shëlgun. Ai nuk e gjykonte, nuk e përbuzte, i bëhej strehë dhe nga dielli dhe nga shiu... Të dy prindërit e saj ishin me probleme të rënda shëndetësore dhe dyert e spitaleve nuk mbanin më sekrete për Vivian e vogël.

Vajza e brishtë sa herë vinte nga shkolla fliste me veten me shqetësimin e pakuptimtë të një fëmije:

- Po sikur të më braktisin...
- Po sikur të mbetem vetëm...
- Po sikur, po sikur...

Pyetjet ndiqnin njëra-tjetrën dhe mendja e saj lodhej, trembej... Ashtu e shqetësuar për shëndetin e tyre hynte në shtëpi dhe sytë kuriozë vështronin prindërit me një ndjenje hareje.

Sa mirë. Janë këtu me mua.

Një ditë që kthehej nga shkolla, gjeti të ëmën mbështetur mbi divan me një shall të hollë mbi supe.

- A erdhe bijë? - pyeti me zë të lodhur po të ëmbël.

- Po mami. Mos u çohu... Rri shtrirë, - dhe i vuri dorën mbi sup që ajo të mos lëvizte. Pasi la

çantën me kujdes, si të mos trazonte ajrin dhe u ul pranë të ëmës.

I ati po rregullonte hekurin e hekurosjes dhe ktheu kokën.

- U lodhe bijë? - E pyeti ai pa e parë drejt e në sy, si ato burra që e fshehin dhembshurinë në thjeshtësi.

- Jo si zakonisht, - ishte përgjigjja e vajzës.
- Sot mësova diçka të bukur. Kur lodhesh e të lavdërojnë lodhja ikën si me magji.

I ati ndaloj për një çast.

- Këto fjalë nuk i mëson në libra, i mëson në jetë.

Ajo iu afrua dhe i vuri dorën në sup.

- Ju m'i keni mësuar.

Rina buzëqeshi lehtë.

- Ne s'të kemi dhënë shumë.

- Më keni dhënë gjithçka, - ia preu ajo butë. -
Më keni dhënë emrin, shtëpinë dhe arsyen për të mos u dorëzuar.

Ora në mur vazhdonte tik-takun e pandalshëm. Jashtë shelgu fërshëllente lehtë nga era e mbrëmjes. Brenda varfëria ishte e dukshme, por mungesa nuk ndihej, sepse dashuria mbushte çdo hapësirë.

Vivian i kapi dorën dhe filloi ta ledhatojë.

- Ke patur dhimbje sot? - pyeti me zë të ulët, sikur nuk donte t'ia kujtonte dhimbjet.